

UDK: 371.13:37.018.262(047.31)

Stručni članak

Primljeno: 09. 1. 2009.

Prihvaćeno: 20. 3. 2009.

SAMOPROCJENA KOMPETENTNOSTI UČITELJA ZA PEDAGOŠKI RAD S RODITELJIMA

Dr. sc. Maja LJUBETIĆ, doc.

Suzana ZADRO

Sveučilište u Splitu

Filozofski fakultet u Splitu

Sažetak: *Od suvremenog učitelja/učiteljice očekuju se različite kompetencije, pa tako i one vezane za kvalitetnu suradnju s roditeljima/obiteljima te pedagoško obrazovanje roditelja. S ciljem istraživanja razine učiteljske kompetencije u tom segmentu njihova pedagoškog djelovanja provedeno je pilot-istraživanje na uzorku od 85 učitelja/učiteljica zaposlenih u splitskim i kninskim osnovnim školama.*

U radu su predstavljene i interpretirane oni rezultati istraživanja koji se odnose na samoprocjenu učiteljske kompetencije za rad s roditeljima te oni koji se odnose na potrebu unaprjeđivanja učiteljskih kompetencija u tom području.

Dobiveni rezultati pokazali su nedostatnu kompetenciju učitelja za pedagoški rad s roditeljima te ukazali na manjkavosti sustava njihova osposobljavanja tijekom studija u tom području učiteljskoga pedagoškog djelovanja.

Ključne riječi: *kompetencija, rad s roditeljima, učitelji, samoprocjena, osposobljavanje*

UVOD

Brojne društvene promjene koje se događaju na globalnoj razini odražavaju se na pojedincima, njihovu osobnom i profesionalnom djelovanju, poimanju sebe, doživljaju kvalitete življenja i sl., no, istodobno, potiču pojedinca na češće propitivanje, analizu, procjenu i samoprocjenu sebe i svojih postignuća.

Učiteljsko zanimanje je upravo ono na koje se najčešće reflektiraju promjene u društvu, pa od njega traže stalno, cjeloživotno učenje, svladavanje novih vještina, stjecanje novih kompetencija u različitim područjima rada, kako onih vezanih za vlastitu struku, tako i onih vezanih za djecu, ali sve češće i onih vezanih za roditelje

svojih učenika. Naime, od kompetentnog učitelja očekuje se da pravodobno i primjereno odgovori na narasle potrebe suvremenih obitelji/roditelja te im, među ostalim, pruži informacije koje bi ih osnažile u njihovoj roditeljskoj ulozi te pomogle roditeljima da budu „dovoljno dobri“ roditelji svojoj djeci.

U svojoj pedagoškoj praksi učitelji se često susreću s djecom iz disfunkcionalnih obitelji, s roditeljima nekompetentnim u svojoj odgojnoj ulozi, s djecom opterećenom različitim poteškoćama u razvoju i ponašanju i sl. Od učitelja profesionalca očekuje se da se uspješno nosi s tim i raznim drugim izazovima suvremenog društva. Odgojiti i obrazovati dijete nije lako, posebno u suvremenom svijetu. Tu zahtjevnu zadaću dijele roditelji i učitelji, s istim ciljem, koji podrazumijeva njihovo partnerstvo, dobre uzajamne odnose i kvalitetnu suradnju za dobrobit djece/učenika. Ono što je roditeljima životna uloga, učiteljima je profesionalna. Definiranje uloga i postavljanje jasnih ciljeva preduvjeti su za kvalitetnu suradnju ispunjenu međusobnim razumijevanjem, uvažavanjem i poštovanjem. Svako dijete zaslužuje kompetentnog roditelja i kompetentnog učitelja. Kompetentan učitelj je u mogućnosti odgovoriti svim zahtjevima i svojim aktivitetom procijeniti situaciju i pronaći odgovarajuća rješenja.

Od učitelja se zahtijevaju različite kompetencije, a jedna od njih je pedagoški rad s roditeljima. Pedagoški kompetentan učitelj u mogućnosti je pomoći pedagoški nekompetentnom roditelju i obrazovati ga; pomažući roditelju, učitelj pomaže svom učeniku te mu olakšava cjelokupan odgojno-obrazovni proces, sazrijevanje, osamostaljivanje, razvijanje u zrelu i cjelovitu osobnost. S tim u svezi, pitanje samoprocjene jedan je od bitnih elemenata kompetencije (pojedince, učitelja). Svjesnost o nekompetenciji ili kompetenciji u nekom području učiteljeva djelovanja započinje samoprocjenom, a upravo ta svjesnost pomaže da se pojedinac aktivira i uvede potrebne promjene, odnosno da unaprijedi sebe u osobnom i profesionalnom smislu.

Uloge i zadaće suvremenog učitelja u građenju partnerskih odnosa s roditeljima

Mnogostruke učiteljske zadaće od učitelja zahtijevaju razumijevanje, prilagodljivost, brzinu i strpljivost, sposobnosti vođenja i posredovanja, odlučnost, pristupačnost i nadasve prijateljski odnos sa svim čimbenicima odgojno-obrazovnog procesa. Jedna od temeljnih učiteljskih zadaća jest stvaranje ozračja potpore i međusobnog poštovanja, ali i niz drugih: praćenje napredovanja i ponašanja učenika, otkrivanje uzroka mogućeg neprihvatljivog ponašanja, djelovanje u skladu s odgojno-obrazovnim ciljevima škole i nastave, identificiranje problema

učenika, pružanje neposredne pomoći u rješavanju problema i neuspjeha u učenju, stalna suradnja s drugim učiteljima, stručnim suradnicima u ustanovi i izvan nje, te građenje »mostova« koji povezuje ustanovu s neposrednom lokalnom zajednicom. Mnoge od tih zadaća učitelj nije u mogućnosti uspješno obaviti sam, pa je stoga usmjeren na stalnu suradnju s roditeljima ili skrbnicima svojih učenika. Uspostavljanje kvalitetne suradnje s roditeljima/skrbnicima preduvjet je za pomoć učenicima koji imaju teškoće u području odgoja i/ili obrazovanja. Učitelj mora znati zapaziti probleme razreda/pojedinih učenika, pratiti ih, izučavati, razumijevati i objašnjavati te predlagati najprihvatljivija rješenja. Stoga, Rosić (1995., str. 61) naglašava kako «odgojno-obrazovni rad spada u najsloženije te istodobno i najodgovornije ljudske djelatnosti jer se njime osigurava kontinuitet razvoja čovjeka, društva, znanosti i civilizacijske kulture, napretka i općenito kvalitete života». Previšić (2003., str. 13) pak ističe: »Biti učitelj danas nije tako lako. Rijetko je koje zvanje, kao što je učiteljsko, izloženo toliku naporu, zahtjevu i sudu široke javnosti.« Kad je u pitanju škola i učitelj, »sud široke javnosti« je neumoljiv i permanentan, jer je interes roditelja koji tu javnost čine iznimno značajan. Upravo stoga što današnji roditelji imaju pravo i obvezu djelatno sudjelovati u životu i radu škole (znatno više negoli je to do sada bio slučaj), permanentno procjenjuju njihov rad, jasno definiraju svoja očekivanja, traže potporu i izravnu pomoć. S tim u svezi Ljubetić (2005., str. 185) naglašava: »Posljednjih desetljeća učiteljsko se zanimanje značajno promijenilo i od suvremenog se učitelja očekuje spremnost i spretnost u prepoznavanju i adekvatnom odgovaranju na specifične potrebe svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa«, te dodaje da se osim znanja i vještina iz pojedinih znanstvenih i stručnih područja, od suvremenog učitelja očekuje ovladavanje i nizom drugih vještina: prijenos osnovnog znanja u praksi, spremnost na timski rad, međuljudske vještine, sposobnost rada u interdisciplinarnom timu, sposobnost komuniciranja s nestručnjacima, te razumijevanje kultura i običaja drugih zemalja. Za stjecanje takvih kompetencija potreban je visok stupanj i širok spektar obrazovanja. »Kako bi stekao potrebna znanja i vještine, suvremenog je učitelja potrebno multidisciplinarno obrazovati i osposobljavati za stručno kompetentan pristup rješavanju problema svakodnevne prakse, a jedan od njih je i pristup pitanjima pedagoškog rada s roditeljima« (Ljubetić, 2005., str. 186).

Partnerstvom do kvalitetne škole

Škola je mjesto gdje se susreću roditelji i učitelji, odnosno odrasli koji skrbe o mladima, pa je zajedničkim djelovanjem, koje vodi računa o međusobnom uvažavanju i povjerenju, moguće ostvariti temeljne odgojne zadaće (Longo,

2005.). Nadalje, ona je ujedno i mjesto u kojem se podiže razina roditeljske kompetencije za odgoj i za ostvarivanje kvalitetnijih odnosa u obitelji, a kako bi škola mogla utjecati na kompetenciju roditelja, potrebno je uključivanje roditelja u različite oblike suradnje. Pozitivna promjena u suradnji može se ostvariti ako postoji jasna slika stanja te jasno postavljeni ciljevi i strategije. Longo (2005.) ističe kako su roditelji jedan od najvrjednijih, a najmanje cijenjenih školskih resursa. Gabelica, Šupljika (1997.) ističe da se problemi u suradnji s roditeljima javljaju zbog općeg negativnog stava prema roditeljima i sumnje u postojanje rješenja kada se pojavi problem, a takvi stavovi su temeljeni na onome što učitelji vjeruju o sebi i roditeljima u određenoj situaciji i na onome što očekuju od suradnje s roditeljima. Takva vjerovanja i očekivanja rezultat su učiteljskog iskustva u neposrednom kontaktu s roditeljima. Iz stava koji učitelj ima, proizlazi i njegova prosudba o roditeljskoj spremnosti i sposobnosti za zajedničku akciju, procjena o tome imaju li učitelji i roditelji iste ciljeve, te procjena o osobnoj kompetentnosti za postizanje uspjeha u rješavanju problema. Sve to utječe na motivaciju učitelja za građenje partnerskog odnosa s roditeljima. No, je li sama motivacija dostatna? Vrlo je vjerojatno da će kvalitetno educiran i visoko motiviran učitelj »visoko podići ljestvicu« i stalno ulagati napore u stjecanje dodatnih znanja i vještina kako bi unaprijedio svoje kompetencije u području pedagoškog rada s roditeljima. Za učiteljsku je ulogu osobito značajno pitanje doživljaja osobne pedagoške kompetencije, pa Ljubetić i Kostović-Vranješ (2008.) navode da se od pedagoški kompetentnog učitelja očekuje da svoje stručno (pedagoško) znanje, vještine i sposobnosti stavi u funkciju svojega pedagoškog djelovanja (Lohman, 2001.; Coldron i Smith, 1999.; Ellis, 1984.), ali i da osobinama ličnosti kao što su »emocionalna osjetljivost«, »kreativnost«, »kooperativnost«, »etičnost« itd. (Ljubetić i sur., 2007.) bude model za suradnju kako djeci tako i njihovim roditeljima. Iskustvo, međutim, pokazuje, kako učitelji očekuju dodatnu pomoć u osposobljavanju za kvalitetnije partnerstvo s roditeljima budući da su dosadašnji, uobičajeni modaliteti suradnje (klasični informativni roditeljski sastanci, predavanja za roditelje i sl.) postali nedostatni za narasle roditeljske potrebe. Ono što u novije vrijeme roditelji očekuju (od odgojno-obrazovnih ustanova), a mnogima je to potrebno, jest pedagoško obrazovanje koje bi podiglo razinu njihove roditeljske pedagoške kompetencije. Pitanje koje se neminovno nameće jest koliko su učitelji spremni odgovoriti takvim očekivanjima, odnosno kako oni vide sadržaje, odnosno moguće modalitete pedagoškog obrazovanja roditelja.

Kako bismo dobili barem dijelom odgovore na postavljena pitanja, proveli smo pilot-istraživanje čiji je cilj utvrditi koliko se učitelji smatraju kompetentnima za rad s roditeljima, tj. kakva je njihova samoprocjena pedagoške kompetentnosti za tu ulogu.

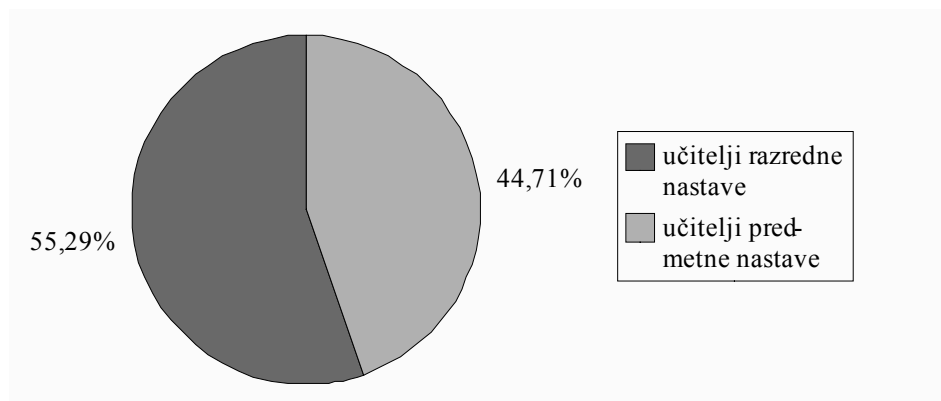
Postupak istraživanja

Za prikupljanje podataka u ovom pilot-istraživanju primijenjen je upitnik s ponuđenim tvrdnjama. Anketiranje je provedeno u Kninu, u Osnovnoj školi domovinske zahvalnosti i Osnovnoj školi dr. Franje Tuđmana, te u Splitu, u osnovnim školama Spinut, Marjan i Manuš, a provedeno je na način da su učiteljima razredne i predmetne nastave podijeljeni upitnici koji su nakon ispunjavanja vraćeni u oмотnicu te proslijeđeni istraživaču. Anketiranje je provedeno u lipnju 2008. godine, a načinom provođenja ispitanicima je osigurana anonimnost.

Uzorak ispitanika

U ovom istraživanju uzorak ispitanika čini 85 učitelja razredne i predmetne nastave, i to:

55,29 posto učitelja razredne nastave i 44,71 posto učitelja predmetne nastave.

Graf 1. Zastupljenost učitelja razredne nastave i učitelja predmetne nastave

Uzorak instrumenta i postupak obrade podataka

Za potrebe ovog pilot-istraživanja korišten je upitnik koji se sastoji od dva dijela. Prvi dio upitnika odnosi se na opće podatke o anketiranim učiteljima (spol, status zaposlenja, godine radnog staža, mjesto zaposlenja, stručna sprema i sl.). Drugi dio upitnika odnosi se na tvrdnje vezane za samoprocjenu kompetentnosti učitelja za pedagoški rad s roditeljima i partnerstvo učitelja i roditelja, a čine ga 23 tvrdnje s mogućnošću izbora jednog od 5 ponuđenih odgovora koji se odnose na slaganje i/ili neslaganje s ponuđenom tvrdnjom (od potpuno točno do potpuno netočno). Dobiveni podaci su statistički obrađeni.

Interpretacija i analiza rezultata*Tablica 1. Opći podaci o ispitanicima/učiteljima*

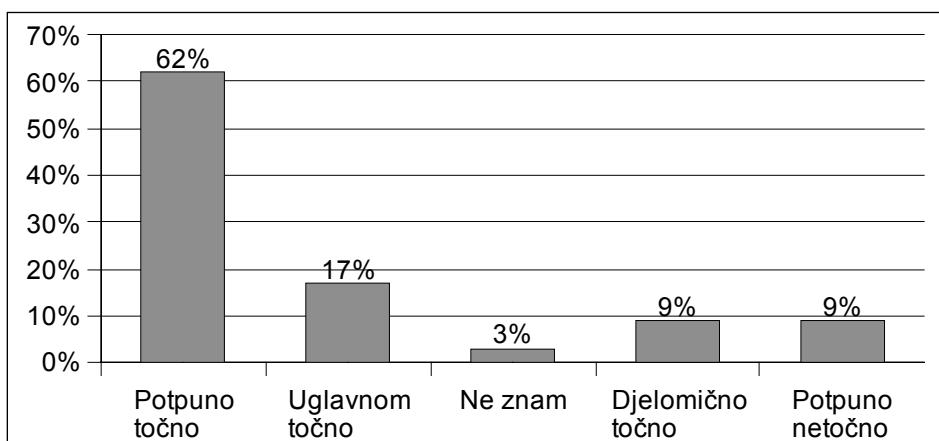
SPOL	f	%
muškarci	27	32
žene	58	68
Σ	85	100
STATUS	f	%
stalno zaposlen/a	70	82
zamjena	15	18
volonter-ka	0	0
mentor-ica/savjetnik-ica	0	0
Σ	85	100
RADNI STAŽ	f	%
do 5 god.	15	18
od 6 do 15 god.	28	33
od 16 do 25 god.	32	38
više od 25 god.	10	12
Σ	85	100
MJESTO ZAPOSLENJA	f	%
grad	85	100
općina	0	0
selo	0	0
Σ	85	100
STRUČNA SPREMA	f	%
SSS	0	0
VŠS	32	38
VSS	50	59
akademski stupanj	3	4
Σ	85	100
VRSTA	f	%
razredna nastava	47	55
predmetna nastava	38	45
Σ	85	100

Iz dobivenih rezultata vidljivo je da veći dio ispitanika (68 posto) čine učiteljice, 51 posto anketiranih ima radni staž do 15 godina, dok njih 49 posto rade od 16 do 25 godina, što znači da je u istraživanju zastupljen gotovo podjednak broj »starijih« i »mladih« učitelja/učiteljica. Nadalje, 59 posto anketiranih ima visoku stručnu spremu, dok njih 41 posto ima višu stručnu spremu. U istraživanju je sudjelovalo 55 posto, učitelja/učiteljica razredne nastave te 45 posto učitelja/učiteljica predmetne nastave.

Za potrebe ovog rada, a s obzirom na temu i ograničenost prostora, izdvojiti ćemo i interpretirati samo ona pitanja iz upitnika koja se odnose na **samoprocjenu pedagoške kompetentnosti** anketiranih učitelja/učiteljica za rad s roditeljima (pitanja br. 4, 5, 8, 21) te ona koja se odnose na **potrebu unaprjeđivanja njihovih kompetencija** u području pedagoškog rada s roditeljima kako tijekom studija, tako i tijekom njihova permanentnog stručnog osposobljavanja (pitanja br. 3, 12, 19, 23).

Graf 2.

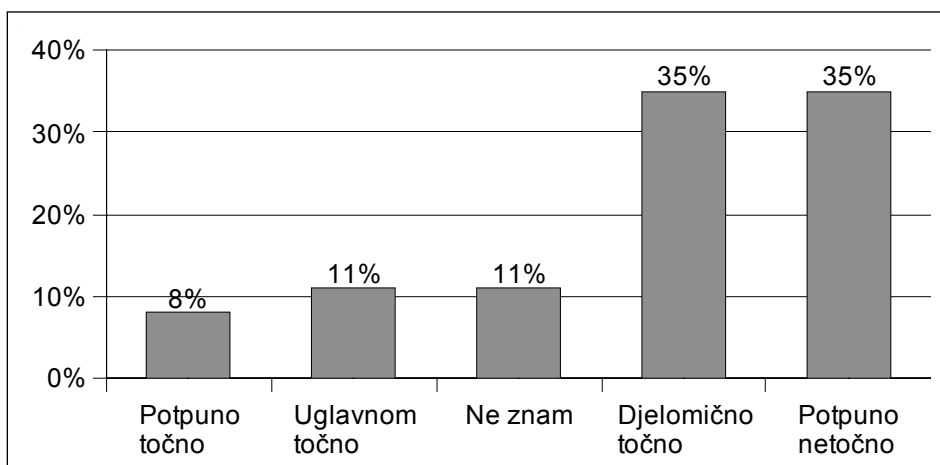
Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (4): »Rad s roditeljima opterećuje me više nego rad s djecom.«

Iz dobivenih rezultata razvidno je kako čak 79 posto učitelja/učiteljica ovu tvrdnju smatra potpuno i uglavnom točnom, dok je njih 18 posto smatra samo djelomično i potpuno točnom, a 3 posto anketiranih se nije moglo odlučiti. Dakle, moguće je zaključiti kako veliku većinu anketiranih učitelja/učiteljica (gotovo 80 posto) rad s roditeljima znatno više opterećuje nego rad s djecom. Kako o mogućim razlozima tomu ne bismo nagađali, usmjerit ćemo našu pozornost na pitanja koja slijede, a pružaju moguće odgovore.

Graf 3.

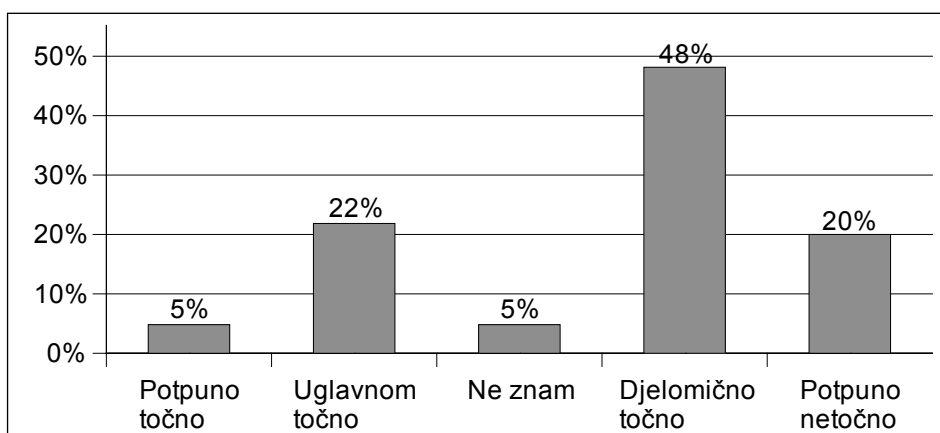
Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (5): »**Nemam potrebna znanja i vještine za sustavan rad s roditeljima (tematska predavanja, radionice, vođenje...)**«

Uvidom u dobivene rezultate razvidno je kako 70 posto anketiranih učitelja/ učiteljica navedenu tvrdnju smatra djelomično točnom i/ili potpuno netočnom, odnosno smatra kako ima potrebna znanja i vještine za sustavan rad s roditeljima. Dok njih 11 posto nije sigurno, 19 posto anketiranih smatra navedenu tvrdnju potpuno i uglavnom točnom. Razvidno je kako gotovo trećina anketiranih učitelja ili nema jasan stav ili je potpuno ili uglavnom sigurno da ne posjeduje potrebna znanja i vještine za sustavan rad s roditeljima. Usporede li se rezultati s odgovorima na prethodno pitanje (gdje gotovo 80 posto anketiranih učitelja/ učiteljica rad s roditeljima više opterećuje negoli rad s djecom) nameće se pitanje: a) iskrenosti tijekom samoprocjene i/ili b) razumijevanja »sustavnog rada s roditeljima«. Naime, sustavan rad s roditeljima podrazumijeva kontinuitet u zadovoljavanju (pedagoških) potreba roditelja, sustavno pedagoško vođenje u smjeru stjecanja posebnih roditeljskih kompetencija (znanja i vještina u odgoju), kontinuirano osmišljavanje, provođenje i evaluaciju tematskih predavanja i radionica (po mogućnosti prema izboru roditelja) i sl. Očekivati je da učitelj/ učiteljica kompetentno i kontinuirano osmišljava i vodi programe namijenjene pedagoškom jačanju roditelja i da mu takve aktivnosti ne predstavljaju teret, već da ih smatra nužnim preduvjetom kvalitetnog partnerstva s roditeljima i sastavnim dijelom svojih učiteljskih zadaća.

Graf 4.

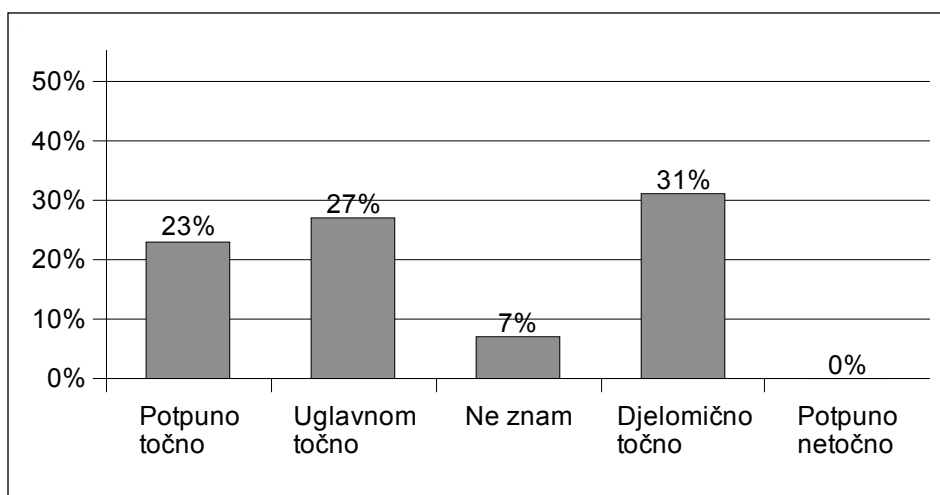
Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (8): »Ne osjećam se ni ugodno ni sigurno kada istupam pred roditeljima (sastanci, predavanja, radionice...)«

Iz dobivenih rezultata vidljivo je kako se 27 posto roditelja potpuno i uglavnom ne osjeća ni ugodno ni sigurno kad istupaju pred roditelje, dok za samo 20 posto njih takvi istupi nisu nikakav problem. Dok je 5 posto roditelja neodlučno, njih čak 48 posto djelomično točnom procjenjuje navedenu tvrdnju. Dakle, gotovo polovica anketiranih učitelja samo se djelomično osjeća sigurnima u istupu pred roditeljima te je vrlo vjerojatno kako takvi istupi izazivaju osjećaj nelagode ili čak stres u učitelja; stoga je moguće očekivati kako će takve situacije učitelj/učiteljica često izbjegavati. Pedagoški rad s roditeljima, održavanje predavanja, vođenje radionica, savjetodavni rad s roditeljima u vezi s pojedinim pedagoškim pitanjima i sl. od učitelja/učiteljice zahtijeva kvalitetnu pripremu, mnoštvo informacija, ali i sposobnosti vođenja, komunikacijskih i drugih vještina te, što je izrazito značajno, siguran nastup i profesionalan odnos. Upravo ti elementi (znanje, sigurnost i profesionalizam), kao i ključni element - kvaliteta odnosa na relaciji učitelj-roditelj - od presudnog su značenja za osjećaj ugone ili neugode koju učitelj/učiteljica ima/osjeća u nastupu pred roditeljima. Osjećaji neugode i nesigurnosti nisu sastavnice kompetentnosti; stoga je, kako bi se oni nadišli, potreban sustavan »rad na sebi«, jačanje vlastitih potencijala i činjenje, jer samo upornim vježbanjem pojedinac može steći i unaprijediti vještine neophodne za kvalitetan rad s roditeljima. Moguće razloge za osjećanje nelagode i nesigurnosti učitelja/učiteljica u radu s roditeljima pronalazimo i u odgovoru na pitanje o njihovoj osposobljenosti za taj rad, što je vidljivo iz sljedećeg grafičkog prikaza (graf 5).

Graf 5.

Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (21): »Učitelji/učiteljice nisu dostatno osposobljeni za pedagoško obrazovanje roditelja.«

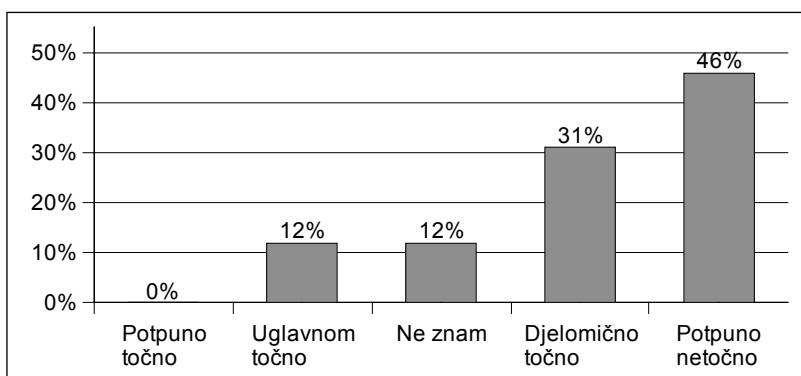

Polovica anketiranih učitelja/učiteljica, njih 50 posto, potpuno ili uglavnom smatra da učitelji, općenito govoreći, nisu dostatno osposobljeni za pedagoško obrazovanje roditelja, njih 7 posto je neodlučno, dok se 31 posto ne slaže s tvrdnjom. Indikativno je da ni jedan anketirani učitelj/učiteljica ovu tvrdnju ne smatra potpuno netočnom. Razvidno je iz dobivenih rezultata kako se velika većina anketiranih učitelja/učiteljica ne smatra dostatno osposobljenima za pedagoško obrazovanje roditelja, a kako je to očita potreba suvremenog društva, prijeko je potrebno mijenjati takvo stanje. Pregledom dobivenih rezultata moguće je utvrditi njihovu uzročno-posljedičnu povezanost. Naime, upravo zbog činjenice da anketirani učitelji/učiteljice, prema vlastitoj procjeni, nisu dostatno osposobljeni za pedagoški rad s roditeljima (nemaju dostatno znanja i vještina), imaju osjećaj nesigurnosti i neugode u nastupu prema roditeljima; stoga ne čudi da ih rad s roditeljima opterećuje više nego rad s djecom.

Slijedom svega navedenog postavlja se pitanje što je potrebno činiti (novo, drugačije) tijekom studija, ali i tijekom permanentnog stručnog usavršavanja kako bi učitelji/učiteljice imali veći doživljaj kompetencije za pedagoški rad s roditeljima. Moguće odgovore na ta pitanja dobit ćemo uvidom u sljedeći set tvrdnji (grafovi 6-9).

Graf 6.

Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (3): **»Tijekom studiranja dostatno sam osposobljen/osposobljena za kvalitetnu suradnju s roditeljima.«**

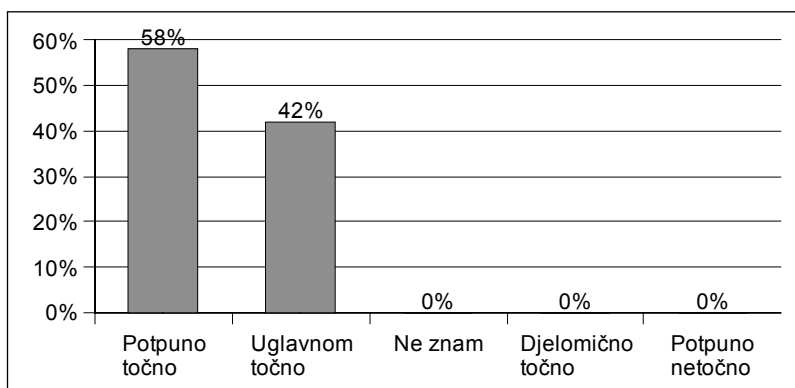

Iz grafičkog prikaza vidljivo je da u samoprocjeni vlastite osposobljenosti za kvalitetnu suradnju s roditeljima tijekom studiranja gotovo polovica anketiranih (46 posto) sebe smatra izrazito nedostatno osposobljenima, 31 posto anketiranih smatra se samo djelomično osposobljenima, dok je 24 posto neopredijeljenih ili se smatra uglavnom osposobljenima za kvalitetnu suradnju s roditeljima. Znakovito je također da nitko od ispitanika/ispitanica ne smatra sebe dostatno osposobljenim tijekom studiranja za kvalitetnu suradnju s roditeljima.

Prije nego potanje elaboriramo dobivene rezultate pozornost ćemo usmjeriti na sljedeći graf (graf br. 7) te usporedno ih prateći interpretirati dobivene podatke.

Graf 7.

Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (19): **»Tijekom studiranja potrebno je puno više pozornosti posvećivati pripremi studenata za rad s roditeljima.«**

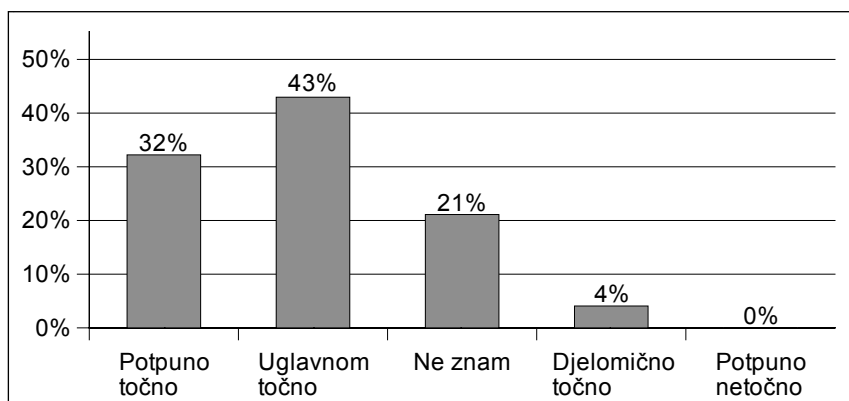

Dobiveni rezultati jasno potvrđuju kako se svi anketirani učitelji/učiteljice (100 posto njih) uglavnom ili potpuno slažu s tvrdnjom da je tijekom studiranja potrebno puno više pozornosti posvetiti pripremi studenata za rad s roditeljima.

Na temelju dobivenih rezultata (graf 6) moguće je zaključiti kako daleko više od polovice anketiranih (77 posto) nema dostatno kompetencije za kvalitetnu suradnju s roditeljima, koja bi trebala biti temelj i preduvjet za kvalitetniji razvoj i napredovanje djece/učenika. Također, 100 posto anketiranih (graf 7) potpuno i uglavnom se slaže da je tijekom studiranja potrebno puno više pozornosti posvećivati pripremi studenata za rad s roditeljima. Ovakvi podaci upravo su i očekivani ima li se na umu činjenica da su generacije učitelja/učiteljica razredne i predmetne nastave, ali i odgajateljica u dječjim vrtićima završili svoje studijske programe, a da nisu imali kolegije kao što su, primjerice, *obiteljska pedagogija* i/ili *partnerstvo obitelji i vrtića/škole* koji bi im pružili barem minimum informacija o značaju kvalitetnog partnerstva/suradnje obitelji i ustanove. Pitanje koje se nameće jest kako tražiti i očekivati od učitelja/učiteljica ili odgajatelja spremnost i osposobljenost za građenje partnerskih odnosa s obiteljima svoje djece/učenika kada tijekom studija o tome nisu dobili nikakve informacije. Nažalost, mnogi od njih te manjkavosti postaju svjesni tek kada uđu u praksu i suoče se s potrebom trajne suradnje s roditeljima/obiteljima, a nemaju odgovarajućih »alata« (kompetencija). Ovakvi podaci trebali bi biti putokaz onima koji osmišljavaju i provode programe osposobljavanja učiteljskoga i odgajateljskog kadra da u svoje programe uključe kolegije (i to u statusu obveznih) koji će na primjereni način pripremati učitelje/učiteljice i odgajateljice za izazove suvremene pedagoške prakse i u onom segmentu koji se odnosi na roditelje učenika.

Graf 8.

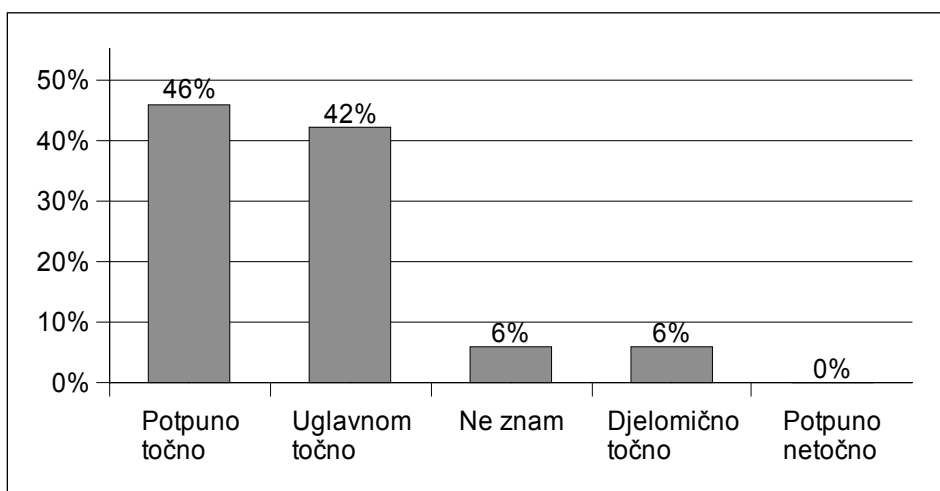
Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (12): »**U stjecanju potrebnih znanja i vještina za rad s roditeljima pomogle bi mi kontinuirane radionice (treninzi) organizirani u školi i izvan nje.**«

Razvidno je kako čak 75 posto učitelja/učiteljica vjeruje kako bi im u stjecanju potrebnih znanja i vještina za rad s roditeljima pomogle kontinuirane radionice, odnosno treninzi gdje bi stjecali ne samo znanja nego i specifične vještine za rad s roditeljima. Iako je 21 posto nesigurnih, a 4 posto samo djelomično smatra kako im je takav oblik »pomoći« potreban, ipak ni jedan anketirani učitelj/učiteljica ne procjenjuje nepotrebnim neki od oblika stjecanja dodatnih znanja i vještina za rad s roditeljima. Moguće je zaključiti kako je većina anketiranih učitelja/učiteljica svjesna nedostatka svoje kompetencije u radu s roditeljima, ali i njezine važnosti, te je onda vrlo vjerojatno i spremna sudjelovati u radionicama kako bi se dodatno educirala i podigla razinu vlastite pedagoške kompetencije u tom polju svojega pedagoškog rada.

Graf 9.

Grafički prikaz skale slaganja s tvrdnjom (23): **»Permanentno stručno usavršavanje učitelja/učiteljica trebalo bi u znatno većoj mjeri usmjeravati prema osposobljavanju za kvalitetniji rad s roditeljima.«**

Vidljivo je kako velika većina anketiranih učitelja/učiteljica (88 posto) smatra kako bi permanentno stručno usavršavanje učitelja u znatno većoj mjeri trebalo usmjeravati upravo prema osposobljavanju za kvalitetniji rad s roditeljima. Dok njih 6 posto ne zna odgovor, a 6 posto tvrdnju smatra djelomično točnom, ni jedan anketirani ne smatra da ne bi trebalo permanentno osposobljavati učitelje/učiteljice.

Razvidno je kako su praktičari svjesni područja svoje pedagoške nekompetentnosti u polju rada, suradnje i partnerstva s roditeljima; stoga valja pretpostaviti i očekivati kako će i oni koji skrbe o njihovu permanentnom stručnom usavršavanju, poglavito razvojne službe u školama, resorno Ministarstvo i AZOO, osmišljavati, nuditi i provoditi takve programe koji će omogućiti učiteljima (ali i odgajateljima) stjecanje potrebnih kompetencija za kvalitetniju suradnju s roditeljima.

Zaključak

Pedagoška kompetentnost učitelja kao nositelja odgojno-obrazovnog procesa temelj je za stvaranje kvalitetne suradnje s roditeljima, ali i za njihovo pedagoško obrazovanje, no većina anketiranih učitelja/učiteljica smatra se nedostatno kompetentnima u tom području. Razlog tomu vide u nedostatnoj osposobljenosti tijekom studija, a moguće rješenje u permanentnom stručnom usavršavanju usmjerenom na podizanje učiteljske pedagoške kompetencije upravo u tom području.

Zadaća mjerodavnih na fakultetima koji osposobljavaju učiteljski kadar jest uvesti (kao obvezne) predmete koji će buduće učitelje/učiteljice senzibilizirati za problematiku obitelji i roditeljstva te ih osposobiti za kvalitetnu suradnju/partnerstvo. Pred mjerodavnim tijelima (razvojne službe škola, Agencija, resorno Ministarstvo) jest osmisliti i kontinuirano provoditi programe permanentnoga stručnog usavršavanja učitelja koji će podizati razinu njihove pedagoške kompetencije za rad s roditeljima.

Literatura:

1. Coldron, J., Smith, R. (1999.), Active location in teacher's construction of their professional identities. *Journal of Curriculum Studies*, 31 (6), 711-726.
2. Ellis, T. I. (1984.), Teacher Competency: What Administrators Can Do. ERIC Clearinghouse on Educational Management: ERIC Digest, Number Nine. <http://www.ericdigests.org/pre-922/teacher.htm>.
3. Gabelica Š., M. (1997.), Stavovi odgojitelja koji obeshrabruju suradnju i potporu // *Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja* / Milanović, M. (ur.). Zagreb, Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske: Unicef, 1997, str. 31-40.
4. Longo, I. (2005.), Škola kao mjesto edukacije roditelja za kvalitetno roditeljstvo (Roditelji i učitelji na putu prema kvalitetnoj školi), u: *Zbornik radova stručno-znanstveni skup s međunarodnom suradnjom - 4. dani Splitsko-dalmatinske županije*.

- Split, HPKZ - Ogranak Split, Hrvatsko filološko društvo - Odjel za metodiku nastave hrvatskog jezika, govornog i pismenog izražavanja, književnosti i medijske kulture - Zagreb (str.130-136).
5. Lohman, J. (2001.), Teacher competency testing. <http://www.cga.ct.gov/2001/rpt/o1r/htm/2001-r-0721.htm>
 6. Ljubetić, M. (2005.), Idemo li istim putem do cilja (Roditelji i učitelji na putu prema kvalitetnoj školi), u: *Zbornik radova stručno-znanstvenog skupa s međunarodnom suradnjom - 4. dani Splitsko-dalmatinske županije*. Split, HPKZ-Ogranak Split, Hrvatsko filološko društvo - Odjel za metodiku nastave hrvatskog jezika, govornog i pismenog izražavanja, književnosti i medijske kulture - Zagreb, str.137-141.
 7. Ljubetić, M., Kostović-Vranješ, V. (2008.), Pedagoška ne/kompetencija učitelja/ica za učiteljsku ulogu, u: *Odgojne znanosti*, Vol. 10, br. 1, str. 209-230.
 8. Ljubetić, M., Arbunić, A., Kovačević, S. (2007.), Osobine učitelja - studentsko iskustvo, u: *Zbornik radova Osmi dani Mate Demarina, Kadum, V.* (ur.), Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za obrazovanje učitelja i odgojitelja.
 9. Previšić, V. (2003.), Suvremeni učitelj: odgojitelj-medijator-socijalni integrator. U: 10. Rosić, V. (1995.) »Pedagoško obrazovanje roditelja - pretpostavka učinkovitog odgojno - obrazovnog djelovanja«, u: *Pedagoško obrazovanje roditelja - zbornik radova; Međunarodni znanstveni kolokvij*, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, str. 1-18.

UDC: 371.13:37.018.262(047.31)

Professional article

Accepted: 09. 1. 2009.

Confirmend: 20. 3. 2009.

SELF-EVALUATION OF TEACHERS' COMPETENCE FOR EDUCATIONAL WORK WITH PARENTS

Maja LJUBETIĆ, Ph. D., Assistant professor,

Suzana ZADRO

UNIVERSITY OF SPLIT

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF EDUCATION

Summary: *Various competences are required of a contemporary teacher, including those related to good cooperation with parents/families, as well as parents' pedagogical education. In order to investigate the level of teachers' competence in the stated segment of their educational work, a pilot-research was conducted on the sample of 85 primary school teachers employed in primary schools in Split and Knin.*

The paper presents and analyzes the research results related to self-evaluation of teachers' competence in working with parents as well as those regarding the necessity of teachers' competence improvement in the field.

The results obtained in this research demonstrate teachers' insufficient competence in pedagogical work with parents and reveal the weaknesses of their college training system in the area.

Key words: *competence, working with parents, teachers, self-evaluation, the weaknesses*
